

מראי מקומות- סנהדרין נ"ה

ביאה, דאין דרך ביאה בכך. עוד תי' הרמב"ן שם דכיון דהוקשו לנדה, צריכין להיות במינן נדה, וכיון שאין נדות בהם, ממילא אינם נכללים בההיקש.

(ג) **המערה בעצמו מהו... ולמ"ד חייב הכא מיחייב תרתי, מיחייב אשוכב ומיחייב אנשכב- ע' ברעק"א לעיל (נד:)** דכ' דלפי מש"כ תוס' שם דאין חייב שתים א"כ יש ב' ביאות, לכאן ק' המערה בעצמו, איך חייב שתים, הא סכ"ס אין כאן אלא ביאה אחת. וע' ברש"ש שם ש' דצריך לומר דהבא על עצמו נחשב ב' ביאות, ביאת השוכב והנשכב, ולכן שפיר הוי ב' ביאות. וע' ביד רמה דכ' דכל נדון הגמ' הוא רק לפי ר' ישמעאל, אבל לפי ר' עקיבא דס"ל דשוכב ונשכב מחד לאו הוא דילפי', פשוט שאינו חייב אלא א', "דהא חד גופא הוא וחד מעשה הוא וחדא אזהרה הוא". אולם ע' בתוס' הרא"ש דכ' דאיכא גם נפק"מ לפי ר"ע, דאם מתרין אותו בשביל שוכב חייב, ואם מתרין אותו משום נשכב חייב נ"יש לעי' אם עי"ז יכולין ליישב קו' רעק"א, ולימא דכל הנפק"מ לענין זה, ומה דאי' דחייב שתים, אין הביאור דחייב שתים ממש, אלא דחייב משום תרתי, וממילא נפק"מ לענין התראה, ודוחק.

(ד) **עובד כוכבים הבא על הבהמה מהו, וכו'- חקר בשיעורי ר' דוד פוברסקי (תרנ"ו), מהו שאלת הגמ', האם השאלה הוא אם אמרי' דיש דין בדיני ישראל דצריך להרוג הבהמה שהגוי בא עליה, או דלמא שאלת הגמ' בדיני בן נח הוא, האם בדיני בן נח צריך להרוג הבהמה. ונפק"מ איכא אם צריכין ב"ד של כ"ג, ואם סגי בעד א', דהא בדיני בני נח סגי בעד א'. והביא דמדוייק מדברי המאירי דרק אם הבהמה אצל הישראל יש דין להורגו, ומשמע שהוא דין בדיני ישראל. וע' באגרות משה (אה"ע א', סי' ל"ח, ד"ה ולפ"ז [עמ' פח]), ש' לפרש דמש"כ הרמב"ם (מלכים ט', ו') דאין הורגין הבהמה משום דרק ישראל נצטוו בהריגת בהמה ולא העכו"ם, דאין הפי' כדברי הכס"מ שם, דכוונת הרמב"ם לפסוק לקולא על שאלת הגמ' משום דהוי איבעיא דלא אפשריטא (ע"ש מש"כ להק' על ביאור זה בדברי**

(א) **באשה שני משכבות ובבהמה משכב אחד- נח' רש"י ותוס' בביאור דברי הגמ'. רש"י פי' דהכל מיירי ברביעה לבהמה, דהיינו, דבאשה המביאה בהמה עליה, בין כדרכה ובין שלא כדרכה חייבת, אבל באיש הבא על הבהמה, חייב רק כדרכה. והוכיח כן ממה שהק' ר' פפא דמסתברא איפכא, דאם הי' מיירי במשכבי אדם, אין שייך לומר שיהי' מותר שלא כדרכה, דאיכא קראי טובא ומתני' דחייב שלא כדרכה, וגם ר' נחמן מאי אשמעינן. אולם תוס' פי' דמיירי במשכבי אדם, ומה שאמר ר' פפא מסתברא איפכא, אין כוונתו לומר דלמעשה הי' רוצה שיהי' הדין דבמשכבי אשה יהי' חייב רק כדרכה, אלא כוונתו רק לומר דמסברא צריך להיות כן [אולם עדיין אינו מיושב מה בא ר' נחמן לאשמעינן, ואולי אין כוונתו לומר חידוש בזה, אלא רק להראות החילוק בין ביאת אשה לרביעת בהמה]. וע' במהרש"א דכ' דמה דלא רצה תוס' לפרש כרש"י, היינו משום דלפירוש רש"י יש להק', למה קרא אשה הנרבעת לבהמה "באשה" ואיש הרובע בהמה היינו "בבהמה". ועוד, מהו האדרבה של ר' פפא, מאי הוה טפי אורחא אשה הנרבעת לבהמה מאיש הרובע לבהמה. וע' בר' יונה דג"כ הק' קו' שני' זו, ותי' אשה המביאה בהמה עליה עושה כן באופן כדרכה, לפי שעושה כן להנאת עצמה, ובשלא כדרכה אין לה הנאה, וכיון שכן לא הי' נראה לר' פפא לחייבה אלא במשכב כדרכה. משא"כ באיש, דממ"נ יש לו הנאה, א"כ אין דרך ידוע שיבא עליה, וא"כ שפיר מחייבין אותו בכל אופן. עוד הק' ר' יונה והיד רמה ועוד, דלפי פי' תוס' לא א"ש מה דאמרי' דתניא דלא כתרוייהו, שהרי לפי פי' תוס' אין ברייתא זו דלא כר' פפא (ולשון ר' יונה צ"ע).**

(ב) **אלא המערה בבהמה מהו- הק' תוס' ביבמות (נד: ד"ה בזכור), למה לא ילפי' זכור ובהמה מהיקישא דר' יונה לענין העראה, הרי זכר ובהמה ג"כ כתיב ב' דעירות. ותי' דכיון דכתיב את מקורה הערה, ובהנהו לא שייך בה מקור, לכן לא שייך ללמוד כן ע"י ההיקש. ועוד תי', דאפסקינהו קרא דמולך בינם לשאר עירות. ועוד תי', דזכר ובהמה לא חשיב**

רואים שהקטן רוצה לעשות איסורים, אין מצווים להפרישו, דלא אזהר רחמנא כלל לקטן. וא"כ, הא דאמרי' דתקלה איכא, ע"כ הביאור הוא "דמ"מ כיון דעושה בשאט נפשו ענין שבגדלותו יהי' עבירה, מקרי תקלה, ולענין זה דוקא מקרי קטן יותר תקלה מגדול בשוגג, שלא עשה בכוונה, אבל מ"מ אמת דגדול בשוגג נעשה איסור, דאקרקפתא דגברא חל האיסור, ועל קטן ליכא איסור כלל".

אולם ע' בשו"ת חת"ס (אה"ע ח"ב, סי' קע"ב) שכ' דמה דאמרי' פיתוי קטנה אונס הוא, היינו דהתורה נתנה לפיתוי דין אונס, דהיינו דהתורה הקיל עליה שלא לעונשה, וגם לא לאוסרה על בעלה, אבל קצת כפרה עכ"פ צריכה. וכ' דכיון שהיא צריכה כפרה, א"כ שפיר אמרי' דיש בה תקלה (ולא כדברי רעק"א, דהוי תקלה משום שעשתה מה שיהי' עבירה כשנתגדלה, אלא דס"ל להחת"ס דגם עכשיו איכא קצת עבירה, ולדבריו יש לע', למה באמת אמרי' דאוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו, וצ"ע).

פוסל ואינו מאכיל - פרש"י, אם כהן הוא ובא עליה לשם קידושין, אינו מאכילה תרומה, דהא קניינו לאו כלום. והק' תוס', דאי"ז תלוי בביאה, אלא משום דקידושי קטן לאו קידושין. ולכן פ"י תוס' דאינו מאכיל יבמתו, אע"פ שהיא זקוקה ועומדת. וכ' הערוך לנר דמה דהי' תוס' יכול לפרש כן, היינו לשיטתו דס"ל (קידושין יט.) דאין יבום של בן ט' קונה מן התורה, ולכן ודאי אינו מאכילה בתרומה אף ע"י ביאתו, דמדאורייתא אינה אשתו. אבל רש"י לשיטתו לא הי' יכול לפרש כן, דס"ל דשפיר מהני יבום של בן ט' מן התורה, דהוה אשתו לכל דבר, רק אי' גזה"כ דאם זינתה דאינה נהרגת, ולכן הי' צריך רש"י לפרש בענין אחר.

הרמב"ם), אלא דהרמב"ם הבין דשאלת הגמ' כאן הוא רק לגבי דיני ישראל (וכמו שדייק הגר"ד מהמאירי הנ"ל), ובאמת אין הבעיא אפשרי, ולכן מדין זה ודאי אין להרוג הבהמה מספק. אבל אין כוונת הרמב"ם שם לפסוק שאלת הגמ' כאן לקולא, דהא הרמב"ם שם איירי בדיני נח, אלא כ' לבאר הא דלא אמרי' דעכ"פ בדיני נח יש להרוג הבהמה, דהא עכ"פ הגוים צריכים לחשוב על קלונם של בני נח, וע"ז השיב הרמב"ם דאין דין בכלל בדיני בני נח להרוג הבהמה.

ה) מי איכא מידי דלישראל לא אסור ולעובר כוכבים אסור - הק' הערוך לנר, מה שייך כאן מי איכא מידי וכו', הרי נעבדת ישראל מותר לנכרי כמו לישראל, ונעבדת מנכרי תיאסור לישראל כמו לנכרי (על צד זה), וההשתחוי' גופא ודאי אסור בין לישראל ובין לעכו"ם. וכ' דלכן פירשו הרמב"ן והר"ן דבאמת קו' הגמ' אינו מכח מי איכא מידי, אלא דקו' הגמ' הוא דכיון דבישראל מותר, אע"ג דאיכא תקלה וקלון, כ"ש דצריך להיות מותר בגוי, דליכא אלא תקלה לחוד, והא דקאמר מי איכא מידי שגרא דלישנא בעלמא נקט.

ו) מדסיפא תקלה וקלון, רישא תקלה בלא קלון - הק' הערוך לנר, א"כ סיפא ל"ל, אם חייב אתקלה בלא קלון, כש"כ אתקלה וקלון. ותי' דאי לא הוי תני בסיפא דהורגין הבהמה בתקלה וקלון, ה"א דכמו דסגי ברישא בתקלה לחוד, כן סגי בקלון לחוד, וישראל הבא על הבהמה בשוגג, הבהמה נהרגת. לכן תני רישא תקלה לחוד, ובסיפא תקלה וקלון, להורות דרק בתקלה לחוד סגי, אבל לא בקלון לחוד.

ז) כיון דמזידה היא, תקלה נמי איכא, ורחמנא הוא דחס עלה - ע' בשו"ת רעק"א (תנינא קל"ד), דהעיר דאם הפי' בהגמ' הוא דחס רחמנא על הקטן שלא להענישו, אבל באמת מזיד הוא, א"כ למה אמרי' דהיכא דקטן רוצה לאכול נבלות אין מצווין להפרישו, הרי הוא מזיד ממש, ועושה איסור. אע"כ צ"ל דמה דאמרי' דהתורה חס עליו, היינו דחס עליו ולא רמי עלי' מצוות וחיובים, ואם